

DHAP - pasientinformasjon

DHAP består av cellegiftene cisplatin, cytarabin og deksametason. Kuren gis til pasienter med non-Hodgins lymfom. Oftest gis også antistoffet rituximab (se separat pasientinformasjon om rituximab). Behandlingen med cisplatin og cytarabin, som gis intravenøst, gis over to dager, deksametason over 4 dager. Neste kur gis 3 uker etter oppstart av forrige kur. Hvor mange kurer som gis vurderes individuelt.

Før hver kur tas blodprøver. Dette gjøres enten dagen før eller samme dag som du skal ha kur.

Det er ofte nødvendig å ta nyrefunksjonstest (GFR) før første kur og noen ganger senere.

Hvordan kan jeg forberede meg?

Det er viktig å drikke rikelig i hele behandlingsperioden. På morgenen kurdagen skal du ta kvalmeforbyggende medikamenter. Disse tas etter anvisning fra lege. Vi anbefaler at du spiser vanlig frokost før behandling.

Hvordan foregår behandlingen?

Før kuren starter får du lagt inn to kanyler i blodårer på armen eller du vil få innlagt et sentralvenøst kateter (VAP eller annet tunnelt sentralvenøst kateter). Kuren gis kontinuerlig i de dagene du får behandling.

Det brukes en dråpetellemaskin (infusomat) for at riktig mengde væske skal gå inn på riktig tid.

Deksametason, som også virker kvalmestillende, gis intraveøst sammen med væsketilførsel dag 1 – 2, dag 3 – 4 som tabletter 2 ganger daglig. Deksametason kan gi irritasjon av mageslimehinnen og bør tas sammen med mat. I tillegg får du medisin som reduserer produksjonen av magesyre.

Noen pasienter må ta sprøyter med vekstfaktor for å stimulere til økt produksjon av hvite blodlegemer i benmargen etter kur. Vekstfaktoren settes som sprøyte rett under huden, enten en gang om dagen i et gitt tidspunkt mellom cellegiftkurene, eller som en engangssprøyte, gjerne dag 4 etter avsluttet kur.

Etter at kuren er ferdig kan du reise hjem.

Bivirkninger det kan være nyttig å kjenne til i forbindelse med denne kuren

Kvalme

Uten forebyggende kvalmebehandling er kvalme (og eventuelt oppkast) vanlig ved denne kuren.

Kvalme og uvelhetsfølelse kan vedvare i inntil en uke. Kvalme forebygges ved å ta de kvalmeforebyggende medikamentene legen har foreskrevet. Anbefalinger for bruk følger pakningene

du eventuelt får på resept. Fortsett med kvalmeforebyggende medikamenter selv om du ikke opplever kvalme. Det kan være effekten av tablettene som forhindrer kvalmen. Du får også resept på medikamenter du kan ta i tillegg dersom du likevel blir kvalm. Blir kvalme et problem for deg når du er hjemme og de rådene du har fått ikke hjelper, tar du kontakt med fastlegen eller lokalsykehuset. Noen kan ha god effekt av å endre medikamenter.

Feber

Cytarabin kan gi febersymptomer i det første døgnet etter behandling. Ta febernedssettende som forordnet av lege. Kontakt fastlege eller lokalsykehus ved feber 38,3°C eller høyere målt en gang eller vedvarende temperatur på 38,0°C eller høyere i mer enn en time.

Nyrefunksjonen

Cisplatin kan gi svekkelse av nyrefunksjonen. Det er viktig at du får i deg tilstrekkelig væske og opprettholder god urinproduksjon. Du må drikke mye (2 liter pr. dag) og i tillegg får du flere liter væske intravenøst i forbindelse med kuren. For å vite at nyrene skiller ut all væsken, måles både urinmengden du skiller ut og alt du inntar av væske ved første kur. Ved senere kurer vil du derfor bli veid hver dag under kuren for å se om du har væskeansamling i kroppen. Dersom kroppen ikke skiller ut nok væske, vil du få vanndrivende medikamenter.

Påvirkning av benmargen

Benmargen produserer røde og hvite blodlegemer, samt blodplater. Cellegiften kan føre til forbigående nedsatt produksjon, slik at antallet blodceller reduseres. Dette kan medføre svekket infeksjonsforsvar (lavt antall hvite blodlegemer), tendens til neseblødning og hudblødninger (lavt antall blodplater), samt lav blodprosent. Ved lavt antall hvite blodlegemer, kan det være risiko for alvorlig infeksjon som raskt må behandles i sykehus. Forsøk å leve et mest mulig normalt liv, men hvis mulig unngå nærkontakt med mennesker du vet har en infeksjon, som for eksempel forkjølelse.

Kontakt umiddelbart lokalsykehus (om det så er midt på natten) dersom du:

- føler deg uvel, har sykdomsfølelse og/eller har symptomer på infeksjon (for eksempel hoste, frysninger, diaré, svie ved vannlatning).
- har feber 38,3°C eller høyere målt en gang eller vedvarende temperatur på 38,0°C eller høyere i mer enn en time. Det er anbefalt at du tar temperaturen i endetarmen med et elektronisk termometer.
- har nese- og/eller hudblødninger.

Tretthet/konsentrasjonsvansker

Du kan føle deg trett under behandlingen, med økt behov for å hvile. Opplevelsen av tretthet er mest uttalt den første uken etter kur. Det er viktig å finne en balanse mellom aktivitet og hvile. Gi deg selv lov til å hvile mer enn du gjør til vanlig. Undersøkelser viser imidlertid at det er gunstig å være i lett fysisk aktivitet. Noen opplever endret hukommelse og nedsatt evne til å konsentrere seg. Hos de aller fleste retter dette seg etter endt behandling.

Hårtap

De fleste mister hodehåret av denne cellegiftkuren. Det medfører i varierende grad også kroppshår som øyevipper, øyebryn og kjønns hår. Håret kan falle av i løpet av de første to til tre ukene etter oppstart med cellegift, eller det kan gradvis tapes over en periode på flere uker. Etter avsluttet cellegiftbehandling kommer håret tilbake. Håret kan endre litt karakter, både når det gjelder farge og struktur. NAV dekker utgifter til parykk eller hodeplagg. Du får rekvisisjon av lege.

Såre slimhinner

Cellegiftbehandling kan gi tørre og såre slimhinner i munn og svelg, noen cellegifter mer enn andre. Såre slimhinner og nedsatt spyttproduksjon kan føre til hull i tennene, tannkjøttproblemer og gi grobunn for oppvekst av bakterier og sopp. God munnhygiene kan forebygge problemer. Plagene kommer gjerne den første uken etter avsluttet kur, og hos noen kan de vare gjennom hele behandlingsperioden. Slimhinnene i underlivet, nesen og øynene kan også bli såre/tørre. Sårhet i øynene kan opptre som tåreflod eller føles som sand i øynene.

Nevrologiske symptomer

Cellegiften cisplatin kan påvirke nerver til armer og ben og gi lett kraftsvikt. Nummenhet, prikking eller forandring av følsomheten i fingertupper og tær kan også forekomme. Det er viktig at du informerer legen hvis du opplever dette. Det er vanlig at plagene vil avta etter avsluttet behandling. Høye doser av cytarabin kan i sjeldne tilfelle, og helst hos eldre pasienter, gi bivirkninger fra sentralnervesystemet. Symptomene er oftest de som er forbundet med lillehjernens funksjon som svimmelhet og gangvansker. Hvis slike symptomer opptre, er det viktig å si i fra. Symptomene går i stor grad tilbake, men videre behandling med cytarabin vil i de fleste tilfelle bli avsluttet. I enda sjeldnere tilfelle kan symptomer fra storhjernen inntre i form av nedsatt hukommelse.

Øyehinnebetennelse

Cytarabin kan gi en kjemisk øyehinnebetennelse. Dette forebygges ved å gi deg Spersadex øyedråper tre ganger daglig før og under cytarabin infusjonene. Massasje og varme eller kulde kan gi midlertidig lindring. Hold legen informert om symptomene dine under behandlingen.

Påvirkning av hørselen

Cisplatin kan i enkelte tilfeller påvirke det indre øret i form av øresus, pipelyder og nedsatt hørsel. Nedsatt hørsel kan vedvare i flere år etter avsluttet behandling, men normaliseres for de fleste etter hvert.

Forstoppelse

Forstoppelse kan forekomme ved behandling med enkelte cellegifter og bruk av kvalmeforebyggende medikamenter. Du kan i noe grad forebygge dette ved å drikke rikelig, spise fiberrik kost og holde deg i fysisk aktivitet. Ofte er det nødvendig å bruke avføringsmidler i en periode. Det anbefales et mildt virkende avføringsmiddel, som Levolac®/Duphalac®/Laktulose®/Movicol®. Dersom dette ikke er tilstrekkelig, kan du trenge sterkere midler, som for eksempel Laxoberal® dråper. Ulike typer avføringsmidler får du kjøpt uten resept på apoteket.

Nedsatt fruktbarhet

Under behandling kan kvinner få uregelmessig menstruasjon, eller den kan stanse helt. Likevel bør kvinner bruke prevensjon både i behandlingsperioden og i cirka ett år etter, på grunn av risiko for skader på eggcellene under behandlingene.

Produksjon av sædceller hos menn påvirkes, og dette gjør at befruktningsevnen blir nedsatt. Så sant det er mulig, vil du få tilbud om å fryse ned sæd før behandlingen starter. Hos de fleste vil sædproduksjonen bedre seg de første årene etter kurene. På grunn av risiko for skade på sædceller er det viktig å bruke sikker prevensjon under og det første året etter avsluttet cellegiftbehandling.